

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՈՒՄ Գիտակրթական կենտրոն ՀԿ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Համագործակցային դասը որպես արդյունավետ
ուսուցման միջոց

ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Լ. Ներսիսյան

ԿԱՏԱՐՈՂ՝ Ռ.Պետրոսյան

ԳՅՈՒՄՐԻ 2022

Բովանդակություն

1. Ներածություն.....	1
2. Համագործակցային դասը որպես արդյունավետ ուսուցման միջոց...3	
3. Համագործակցային ուսուցման մեթոդներ.....4	
4. Հետազոտական աշխատանքի իրագործում.....9	
5. Եզրակացություն.....12	
6. Գրականություն.....14	

Ներածություն

Համագործակցային ուսուցումը այլընտրանքային մանկավարժական մոտեցում է: Այն ենթանդրում է խմբային աշխատանքի համագործակցության նոր մշակույթ: Համագործակցային ուսուցման կարևոր պայմաններից է խմբի անդամների միջև դրական աջակցող փոխկախվածության ապահովումը:

Համագործակցային ուսուցման տարրերը ըստ Ջոնսոնների հինգն են՝

1. Դրական փոխկախվածություն. Խմբում ձևավորվում է միմյանց օգնելու, խրախուսելու, աջացելու մթնոլորտ: Սովորողի ջանքերն ուղղվում են ընդհանուր նպատակին համատեղ հասնելուն: Այն նպաստում է հանդուրժողականության և վստահության ձևավորմանը: Քննարկումներն ու ձգտումներն օգնում են խմբի անդամների փոխհարաբերություններին:
2. Դեմ առ դեմ, խթանող փոխազդեցություն. Խմբի անդամները համագործակցում են, փոխանակում են տեղեկություններ, կարծիքներ և ռեսուրսներ, մշակում և վերլուծում են տեղեկությունը, ապահովում են հետադարձ կապ, քաջալերում և աջակցում են միմյանց՝ ընդհանուր նպատակին հասնելու համար:
3. Անհատական հաշվետվություն և պատասխանատվություն. Խմբի յուրաքանչյուր անդամ պատրաստ է պատասխանելու և մտքեր փոխանակելու, կրում է պատասխանատվություն ուսուցման արդյունքների համար, խմբի մաս է, գաղափարներով և մտքերով կիսվում է մյուս անդամների հետ, պատրաստ է ներկայացնելու խմբի աշխատանքի արդյունքը

4. Սոցիալական հմտություններ.Խմբի անդամների միջև ձևավորվում են վարքագծային նորմեր՝ անադմուկ աշխատանք, ներկայություն մինչև աշխատանքի ավարտը, խոսողին հետևելը, առաջադրանքը կատարելիս ներդրում ունենալը:

5. Խմբային գործընթաց. Խմբի անդամների հաջողությունների, փոխհարաբերությունների, համագործակցության բարելավման հետ կապված խնդիրների քննարկման փուլ է: Դրանք զարգացնում են սոցիալական հմտությունները, ապահովում են խմբի անդամների գործողությունների և մասնակցության հետադարձ կապը:

Հետազոտական աշխատանքում փորձում ենք ներկայացնել ժամանակակից մեթոդների արդյունավետությունը: Մեր նպատակն է հետազոտել ժամանակակից մանկավարժության մեթոդների կիրառումն ու արդյունավետությունը դասարանում .

Մեր նպատակին հասնելու համար մենք սահմանում ենք հետևյալ խնդիրները.

Համագործակցային ուսուցմամբ անցկացնել երեք դասաժամ.

1. Ուսումնասիրել աշակերտների ներգրավվածությունն ու ակտիվությունը դասին .

2. Պարզել,արդյոք,համագործակցային դասը արդյունավետ ազդեցություն ունեցավ թույլ,և ոչ ներգրավված աշակերտների մասնակցությունը դասապրոցեսին .

3.Դիտարկել համագործակցայինն ուսուցմամբ՝ խմբային մեթոդով դասերը՝նշելով առավելություններն ու թերությունները:Ակնկալիքները այս հետազոտության արդյունքում մեծ են և կաշխատենք հետազոտման միջոցով վեր հանել նրա դրական կողմերը և հասնել վերջնարդյունքներին:

Խմբային աշխատանքն ավելի արդյունավետ է դարձնում ուսուցման գործընթացը՝ նպաստելով սովորողների համագործակցային և հաղորդակցական կարողությունների զարգացմանը: Խմբային աշխատանքները աշակերտի մոտ զարգացնում են կարևոր մարդկային հատականիշներ՝ համագործակցել, լսել և հարգել դիմացինի կարծիքը, պատասխանատվություն կրել խմբի համար: Նման աշխատանքների մասին կարծիքս դրական է: Նույնիսկ ամենաթույլ աշակերտը թեկուզ փոքր, բայց որոշակի ներդրում կունենա տրված առաջադրանքը կատարելու համար:

Գլուխ 1. Համագործակցային դասը որպես արդյունավետ ուսուցման միջոց

Հետազոտական աշխատանքն իրականացնելու համար ընտրել եմ 5-րդ դասարանի մայրենիի 3 դասաժամ. <<Ուրիշի համար փոս փորոզը ինքը կընկնի մեջը>> <<Թեմայի ամփոփում>>:

Դասժամերը կանցկացվեն համագործակցային ուսուցմամբ:

- Աշակերտները սովորում են միմյանցից, ինչպես նաև սովորում են սովորել:
- Հանդուրժողականության, հաղորդակցական և շփման հմտություններ են ձևավորում և զարգացնում:
- Աշակերտի պատասխանատվության զգացումն է զարգանում , նա պատասխանատու է ամբողջ խմբի կատարած աշխատանքի համար:
- Ինքնադրսևորման և ինքնարտահայտման հնարավորություններ են ստեղծվում:
- Ճիշտ ձևակերպված, հստակ և դիպուկ խոսքի ձևավորումն է խթանում, քանի որ իր մտքերն ընկերների հաղորդելու համարա պիտի աշխատի դրանք ձևակերպել պարզ և հասկանալի:

Այս սկզբունքի համաձայն սովորողի և ուսուցչի միջև պետք է գործի համագործակցություն, վստահություն, և հարգանք, քանի որ կրթողները իրենք ևս սովորողնոր են և սովորողը կարող է աղբյուր հանդիսանալ կրթողի համար նոր գիտելիքների ձեռքբերման համար:

Համագործակցային ուսուցումը ենթադրում է ուսուցչի ակտիվություն, ճկունություն : Նա պետք է կարողանա ուղղորդել դասարանը` ստեղծելով փոխադարձ վստահության մթնոլորտ և ստողծագործ միջավայր: Այս ուսուցման ընթացքում ուսուցրչը ներկայանում է որպես դիտարկող և աջակցող, ում հնարավորություն է ընձեռնվում ձևավորել սովորողնրի խմբերն այնպես, որ նրանց տեղաբաշխումը ճիշտ և նպատակային լինի, որպեսզի վերջնարդյունքում նպաստի սովորողների սոցիալական հմտությունների զարգացմանը:

Հետազոտության միջոցով ցանկանում եմ աշակերտների մոտ զարգացնել ապրումակցելու, աջակցելու , փոխըմբռնելու կարողությունը: Մենք ուսումնասիրեցինք համագործակցային ուսուցման արդյունաբերությունը, որի հիմքում ընկած են հիմնականում 3 տեսություններ՝ սոցիալական փոխկապավածություն, ճանաչողական զարգացման, վարքագծային ուսումնառություն:

Գլուխ 2. Համագործակցային ուսուցման մեթոդներ

Համագործակցային ուսուցման մեթոդներն են.

1. Աշակերտների թիմային առաջադիմություն
2. Խճանկար
3. Շրջագայություն պատկերասրահում
4. Երեք բանալի և մեկ կողպեք
5. Հինգրոպեանոց ազատ շարադրանք:

Աշակերտների թիմային առաջադիմության մեթոդ: Համագործակցային ուսուցման այս մեթոդը մշակվել է Ջոն Հոփկինսի համալսարանի պրոֆեսոր Ռոբերտ Սլավինի կողմից: Այս մեթոդը խթանում է աշակերտների ուսումնառությունը: Այստեղ էական է այն հանգամանքը , որ գնահատվում է աշակերտի առաջընացը: Այս մեթոդը լուրջ խթան է ցածր առաջադիմությամբ աշակերտների համար, քանի որ նույնիսկ չնչին առաջընթացի պարագայում նրանք կարող են ներդրում ունենալ թիմի արդյունքում: Իսկ միջին ու բարձր առաջադիմությամբ աշակերտները պետք է մի կողմից՝ օգնեն իրենց դասընկերներին, մյուս կողմից կարողանան պահպանել ու բարելավել իրենց նախորդ ցուցանիշները: Այս մեթոդի առավելություններից մեկն էլ այն է, որ հնարավորություն է տրվում գնահատելու և առանձին աշակերտների, և խմբերին:

Խճանկար(Չիգսո, Jigsaw): Խճանկարը համագործակցային ուսուցման մեթոդ է: Այն մշակվել է փորձարկվել է Տեխասի A&M համալսարանում՝ Էլիոթ Արոնսոնի և նրա գործընկերների կողմից: Խճանկարը համագործակցային ուսուցման մեթոդի որի

կիրառության ժամանակ սովորողները խորամուխ են լինում ուսումնական նյութի որոշակի հատվածի, որոշակի ասպեկտի, որոշակի հիմնախնդիրների մեջ և դրանք ուսուցանում դասընկերներին: Խճանկարը աշակերտների թիմային առաջադիմության մեթոդից տարբերվում է նրանով, որ սովորողները խորամուխ են լինում նյութի որոշակի ասպեկտի մեջ:

Խճանկարի փուլերն են.

- նյութի ուսումնասիրություն և տեղեկատվության հավաքում,
- աշխատանք փորձագիտական խմբում,
- աշխատանք ուսումնական խմբում,
- ավարտական աշխատանք,
- ամփոփում:

Շրջագայություն պատկերասրահում: Սա «Խճանկար» մեթոդի տարատեսակ է, որի նպատակն է փոխանակել տեղեկություններ, մշակել գաղափարներ և կատարել անդրադարձ, ինչպես նաև զարգացնել լսելու, ինքնուրույն աշխատելու, քննադատաբար և ստեղծագործաբար մտածելու, ցածրաձայն խոսելու, աշխատանքի արդյունքը ներկայացնելու հմտություններ:

Երեք բանալի և մեկ կողպեք: Աշխատանքը կարելի է կատարել գույգերով կամ խմբով: Այս մեթոդը կարելի է կիրառել այնպիսի դասերի իմաստի ընկալման փուլում, որոնք բավականին ծավալուն են : Այս մեթոդով աշխատելիս ձևավորվում է ընտրություն կատարելու, գլխավորը երկրորդականից տարբերելու հմտություն, ինչպես նաև համագործակցելու, իր ընտրությունը հիմնավորելու կարողություն:

Հինգրոպեանոց ազատ շարադրանք: Հինգրոպեանոց ազատ շարադրանքի մեթոդը կարող է կիրառվել ինչպես դասի խթանման փուլում, այնպես էլ կշռադատման՝ ելնելով դասի նպատակից և թեմայից: Ընտրում ենք թեման և առաջարկում հինգ ընթացքում ազատորեն շարադրել իրենց մտքերը, որից հետո դադարեցնում են աշխատանքը և ունկնդրում մի քանի գրած շարադրանք:

Խմբային հետազոտության մեթոդ: Համագործակցային ուսուցման մյուս մեթոդների նման խմբային հետազոտությունը հիմնվում է աշակերտների փոխօգնության և

համագործակցության վրա: Ի տարբերություն մյուս մեթոդների՝ խմբային հետազոտության հիմնական նպատակը կոնկրետ խնդրի ուսումնասիրությունն է:

Խմբային հետազոտություն կիրառող ուսուցիչը կարող է հետապնդել 3 փոխ կապակցված նպատակ.

1. խմբային հետազոտությամբ աշակերտներին սովորեցնել համակարգված և վերլուծականորեն հետազոտել կոնկրետ խնդիրները
2. պայմաններ ստեղծել, որպեսզի աշակերտները խորությամբ յուրացնեն ուսումնական նյութի բովանդակությունը,

սովորեցնել համագործակցել խնդրի լուծման հետազոտման ընթացքում: Այսպիսով՝ այս նպատակների իրականացման արդյունքում խմբային հետազոտություն կատարող աշակերտները խորությամբ յուրացնում են ուսումնական նյութի բովանդակությունը, զարգանում են իրենց հետազոտելու և համագործակցելու հմտությունները:

Ընթացքը

Քայլ 1. Խմբերի ձևավորումը և թեմայի ընտրությունը

Խմբերի ձևավորման և թեմայի ընտրության հերթականությունը կարելի է փոխել: Որոշ դեպքերում ուսուցիչը կարող է ընտրել թեմաներ, ապա նոր, ըստ աշակերտների հետաքրքրության, ձևավորել խմբեր: Այլընտրանքն այն է, երբ նախ ձևավորում են խմբերը, ապա սովորողներն իրենք են ընտրում հետազոտության թեման: Այս տարբերակը նրանց հնարավորություն է տալիս զարգացնելու դասընկերների հետ բանակցելու և փոխզիջումների գնալու հմտությունները: Երբ խմբերը ձևավորված են ու հետազոտության թեմաներն ընտրված, անհրաժեշտ է անցկացնել թիմ (խումբ) ձևավորող վարժություն, որոնք կարևոր միջոց են համագործակցային ուսուցումը արդյունավետ դարձնելու ճանապարհին:

Ստորև ներկայացնենք թիմ ձևավորող վարժությունների օրինակներ:

Վարժություն Նկարագրություն

Միրած զբաղմունք - Խմբի անդամները միմյանց հարցնում են իրենց սիրած երաժշտության, սպորտի, նախասիրության մասին:

Կենսագրություն - Խմբի անդամները միմյանց հարցնում են կենսագրական տվյալների մասին:

Քայլ 2. Խմբային աշխատանքի պլանավորումը

Աշակերտները որոշում են իրենց աշխատանքի բովանդակային ընդգրկումը, նախանշում են ռեսուրսները, մշակում գործողությունների պլան, որոշում խմբի անդամների պարտականությունները: Եթե խմբի բոլոր անդամներն ուսումնասիրում են ամբողջական թեման, ապա պարտականությունների բաժանումը հեշտ է կատարել՝ ընդամենը որոշելով, թե ով ինչ ռեսուրսներ է ուսումնասիրելու: Իսկ երբ խումբը բաժանվում է ենթախմբերի և յուրաքանչյուր ենթախումբ ուսումնասիրում է որևէ ենթաթեմա, ապա անհրաժեշտ է նաև որոշել, թե ով է համակարգելու ենթախմբերի աշխատանքները, ով է պատրաստելու թեմայի ամբողջական ներկայացումը:

Քայլ 3. Հետազոտության իրականացումը

Սա խմբային հետազոտության ամենակարևոր փուլն է: Այս փուլում են աշակերտները փնտրում ռեսուրսներ, հավաքում տեղեկատվություն: Այս ընթացքում ուսուցիչը, պարբերաբար շրջելով (սահելով) խմբերում, պետք է պարզի, թե ինչ են անում աշակերտները, ինչ աջակցության կարիք ունեն:

Քայլ 4. Արդյունքների ամփոփում և ներկայացման նախապատրաստում

Աշակերտները այս փուլում վերլուծում և գնահատում են իրենց ձեռքի տակ եղած տեղեկատվությունը, իսկ ուսուցիչը շրջում է խմբերում և աջակցում նրանց: Առաջին հերթին անհրաժեշտ է սովորողների ուշադրությունը կենտրոնացնել հետազոտվող թեմայի վրա, թույլ չտալ շեղվել թեմայից: Ոչ պակաս արդյունավետ է նաև աջակցության ամենահումանիստական ձևը՝ աջակցել խրախուսելով: Կարելի է նաև խորհուրդ տալ աշակերտներին իրենց ստացած արդյունքները ներկայացնելիս պարբերաբար օգտվել աղյուսակներից, դիագրամներից և գրաֆիկներից:

Քայլ 5. Հետազոտության արդյունքների ներկայացում

Այս փուլն ունի երկու հիմնական նպատակ՝

- լուսաբանել կատարված հետազոտությունը,

- և կարողանալ հետաքրքիր ու հասկանալի ձևով ներկայացնել այն:

Հետազոտության արդյունքները կարելի է ներկայացնել բանավոր, գրավոր, բանավոր-գրավոր, պատկերային ձևով (օրինակ՝ համակարգչային մշակմամբ, ցուցապաստառներով, աբստրակտ նկարով կամ կոլաժով): Նշենք, որ նախընտրելի է բազմազան ձևերի օգտագործումը:

Խմբային հետազոտության գնահատումը

Խմբային հետազոտության գնահատումը պետք է իրականացվի այս մեթոդի երեք նպատակների հասանելիության ստուգման առումով՝

- հետազոտական հմտությունների,

- խմբային (համագործակցային) հմտությունների,

- բովանդակության յուրացման:

Բովանդակության յուրացման գնահատումը

Ավանդական մեթոդներով աշխատող ուսուցիչների հիմնական գործունեությունը սովորողների յուրացրած նյութի բովանդակության յուրացման աստիճանի ստուգումն ու գնահատումն է: Համագործակցային եղանակով աշխատող ուսուցչի համար նույնպես շատ կարևոր է պարզել, թե որքանով են աշակերտները յուրացրել իրենց հետազոտած նյութը: Ուսուցիչը դա կարող է գնահատել՝ հիմնվելով աշակերտների ներկայացման վրա: Կարելի է նաև նրանց հարցաթերթիկ տալ, հանձնարարել թեմատիկ (ստուգողական) աշխատանք, ռեֆերատ կամ շարադրություն: Ստորև ներկայացվող գնահատման սանդղակը (ռուբրիկ) կարելի է օգտագործել համագործակցային ուսուցման բոլոր մեթոդները կիրառելիս:

Գլուխ 3. Հետազոտական աշխատանքի իրագործումը

Հետազոտական աշխատանքս իրագործել եմ 5-րդ դասարանում: Դասարանում սովորում են 25 աշակերտ՝ 15 աղջիկ և 10 տղա, որոնցից 2-ը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող աշակերտներ: Սակայն հետազոտական աշխատանքս իրականացրել եմ թիրախային 5 աշակերտների հետ:

Ընտրել եմ մայրենի առարկայից 3 դասաժամ: Նպատակահարմար եմ գտել դասերը համատեղելու, որպեսզի հասնեմ իմ նպատակներին և վերջնարդյունքներին: Դասի թեմաներն են՝ «Ուրիշի համար փոս փորողը ինքը կընկնի մեջը», «Թեմայի ամփոփում»:

Առաջին դասի թեման է «Ուրիշի համար փոս փորողը ինքը կընկնի մեջը» հեքիաթը : Դասի նպատակն է խմբային աշխատանքի միջոցով գիտելիքների ձեռքբերումը.

- Ուսումնասիրել հեքիաթի բովանդակությունը
- Հասկանալ հեքիաթի փոխաբերական իմաստը
- Հեքիաթը համեմատել իրական կյանքում կատարվող դեպքերի հետ

Վերջնարդյունքները պիտի լինեն աշակերտների կողմից հեքիաթի ինքնուրույն ուսումնասիրություն: Աշակերտները կկարողանան .

ա . ներկայացնել հեքիաթի խրատական մասը

բ . թվարկել մարդկային արժանիքներ

գ . արժևորել մարդակյին փոխհարաբերություններ

դ . ընկալել հեքիաթի հիմնական գաղափարը

Առաջին դասի համար առաջարկում եմ խմբերին մտածել ցուցապաստառին գրված «Ուրիշի համար փոս փորողը ինքը կընկնի մեջը» նախադասության մասին: Ժամանակ եմ տալիս մտածելու համար և անցնում հաջորդ քայլին , որը մտքերի փոխանակության փուլն է:

Նոր նյութին ծանոթանալուց հետո կանցկացնեմ զույգերով հարցադրում և ուշադրությունը կենտրոնացնելու, և պատասխանատվության զգացում ունենալու համար: Պատասխաններից և ակտիվ մասնակցությունից պարզ կդառնա նոր նյութի

ընկալման մակարդակը: Այստեղ կիրառում եմ <<Կանխագուշակման աղյուսակ>>հնարը:

Ի՞նչ է լինելու	Ի՞նչ փաստեր կան	Ի՞նչ եղավ

Մաս-մաս կարդալ և գրառումներ անել համապատասխան պլանակներում: Մինչև պատմվածքի ավարտը աշակերտը կունենա ամբողջ հեքիաթի սեղմագիրը:

Այնուհետև կհանձնարարեմ տանը փնտրել , գտնել հանձնարարված նյութի վերաբերյալ տարբեր տեղեկություններ խմբային աշխատանքը ավելի հետաքրքիր և արդյունավետ անցկացնելու համար:

2-րդ դասաժամին դասարանը բաժանվելու է 4-5 խմբի: Խմբերի բաժանումը կատարվելու է խառը եղանակով՝ ակտիվ և պասիվ աշակերտներին ներգրավելով 4-5 խմբում էլ: Նյութի բաժանումը կատարվելու է հետևյալ կերպ. Թղթի վրա կգրվի հեքիաթի վերագիրը և ամեն անդամի համար կմշակվի հատուկ առաջադրանք: Խմբերը կաշխատեն իրենց հանձնարարված թեմայի շուրջ: Խմբի յուրաքանչյուր անդամ ունի իր համար հատուկ առաջադրանք, քանի որ դասարանում ունենք նաև կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող 2 աշակերտ՝ նրանց համար ունենք հատուկ առաջադրանք՝ տեքստից դուրս գրել կարմիր գրված և ձայնավորով սկսվող բառեր, 2-րդը բովանդակությունը պատմի , 3-րդը համեմատի այլ աշխատանքի հետ, 4-րդը փոխաբերական իմաստները դուրս հանի և կազմի նախադասություն: T- աձև աղյուսակով համեմատել և բնութագրել երկու եղբայրներին:

Մեծ եղբայր	Փոքր եղբայր

Խմբերից յուրաքանչյուրը կներկայացնի իրեն հանձնարարված նյութը: Խմբերն ուշադիր կլսեն միմյանց և կյուրացնեն թեմաները:

Կշռադատման փուլը կարելի է կազմակերպել քառաբաժան մեթոդով: Յուրաքանչյուր հատվածում կարվեն համապատասխան նշումներ կկարդան իրենց գրածները կմեկնաբանեն կբացատրեն , թե ինչ էին տեսնում , լսում , զգում կամ մտածում կարդալիս:

1. Ի՞նչ էի տեսնում	2. Ի՞նչ ձայներ էի լսում
3. Ի՞նչ էի զգում	4. Ի՞նչ էի մտածում

3 դասաժամին անդրադարձ կկատարեմ և կգնահատվեն աշակերտները: Նյութն ավելի լավ յուրացնելու համար աշակերտներին կհանձնարարեմ ընթերցել զուգահեռ խմբի աշխատանքը, ավելին իմանալու, համեմատելու կարողունակությունը զարգացնելու նպատակով:

Եզրակացություն

Ելնելով ընտրաձև մեթոդից՝ դասապրոցեսին ներգրավված էին բոլոր աշակերտները: Ակտիվ էին աշակերտներից տասնհինգը, միջին ակտիվություն ունեին յոթը, պասիվ էին երեք աշակերտ: Առաջին դասաժամին այնքան էլ արդյունքները բարձր չէին քանի որ և՛ նյութը, և՛ մեթոդը այնքան յուրացված չէր աշակերտների կողմից: Մակայն արդեն երկրորդ դասաժամից նկատելի եղավ երեխաների ներգրավվածությունը և խմբում աշխատելու աջակցելու, ապրումակցելու, կողակտիվ մշակույթ գիտակցելու և աշխատելու կարևորությունն էր:

Լսելով երկու դասաժամերը եկա այն եզրակացության, որ հասա իմ նպատակին և վերջնարդյունքներին:

Ուսուցչի արդյունավետ աշխատանքի նախապայմաններից մեկը ուսուցման բազմազան միջոցներին տիրապետելն է: Այս իմաստով ուսուցման նոր մեթոդների ու եղանակների իմացությունը շատ կարևոր է: Համագործակցային ուսուցումն ապահովում է մեծ առաջընթաց ուսուցման և ուսումնառության գործընթացում: Մանկավարժական նշանակությունից բացի, այն ունի նաև հասարակական գործառույթ: Համագործակցային բազմազան հմտություններ են անհրաժեշտ խմբային աշխատանքն արդյունավետ դարձնելու համար: Ուստի, այդ հմտությունների ձևավորումն ու զարգացումը պետք է իրականացնել ուսուցման և ուսումնառության գործընթացում՝ ապահովելով դրանց արդյունավետության գիտակցումն և ձեռքբերումները:

Կատարելով հետազոտությունը՝ եկա հետևյալ եզրահանգմանը, որ

1. պետք է համագործակցային ուսուցման դասեր հաճախակի անցկացնել, որ աշակերտները ներգրավված լինեն դասապրոցեսին, քանի որ այն օգնում է աշակերտներին համագործակցել ուսուցման գործընթացին:

2. Համագործակցելով աշակերտները միասին են մտածում տվյալ հարցի շուրջ, յուրաքանչյուր աշակերտ սովորող լինելու հետ մեկտեղ դառնում է նաև սովորեցնող:

Իմ նպատակն էր հետազոտել և ուսումնասիրել համագործակցային ուսուցումը խմբային աշխատանքում, որը ինձ հաջողեց և ես գոհ եմ արդյունքներից:

Համագործակցային ուսուցմամբ վարած դասաժամերին ես ստացա ինձ հուզող շատ հարցերի պատասխաններ և ակնկալվող արդյունքները: Ճիշտ է եղան որոշ թերություններ, սակայն ես հասա իմ նպատակին և վերջնարդյունքին: Ես եկա այն համոզման, որ համակցված ուսուցումը խմբային մեթոդով նպաստում է աշակերտների ակտիվ մասնակցությունը դասին, նրանց մեջ զարգացնում ընկերասիրությունը, աշխատասիրությունը, հանդուրժողականությունը: Քանի որ ժամանակը սուղ էր, ես չկարողացա իմ հարցերի պատասխանները ամբողջությամբ ստանալ: Մակայն փորձը ցույց տվեց, որ եթե ուսուցիչը համագործակցային ուսուցմամբ խմբային աշխատանքներ հաճախակի կազմակերպի, ապա դասարանում միշտ կտիրի ընկերական մթնոլորտ: Իմ սպասելիքներն ու վերջնարդյունքները գոհացրեցին ինձ չնայած նրա ,որ այնքան էլ երկարատև և շատ չէին նմանատիպ դասերը. սակայն ունեցանք գոհացուցիչ արդյունք:

Օգտագործված գրականության ցանկ

- 1.<< Համագործակցային ուսուցում>> Երևան ձեռնարկ << Անտարես>> 2006
Հեղինակ՝ Ա. Հովհաննիսյան և այլք
2. << Մեթոդական ձեռնարկ ուսուցիչների համար >>.Գ.Մկրտչյան 2016թ.
- 3.Մեթոդական ձեռնարկ, <<Մանկավարժական տեխնոլոգիաներ. համագործակցային տեխնոլոգի>>Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. — Народное образование, 1998. — 256 с
4. Խաչատրյան Ս. et al, (2020), Ուսուցման արդյունավետ հնարներ, Երևան, Ֆրիդրիխ Էբերտ հիմնադրամ
- 5.Գյուրջինյան Դ., Ալեքսանյան Թ., Գալստյան Ա., Մայրենի 5-6, ուսուցչի ձեռնարկ,Երևան , 2011
- 6.Վիքիպեդիա (ազատ հանրագիտարան): <https://hy.wikipedia.org/wiki/>